

ACEC

ASSOCIACIÓ COL·LEGIAL
D'EScriptors DE CATALUNYA

ASOCIACIÓN COLEGIAL DE
ESCRITORES DE CATALUÑA

Esmenes al Projecte de llei de drets culturals de Catalunya

**Presentades per l'Associació Col·legial d'Escriptors de Catalunya
(ACEC)**

Esmenes a la totalitat de l'articulat, presentades article per article

Índex de continguts

Esmenes al Projecte de llei de drets culturals de Catalunya	2
Nota introductòria i criteris de les esmenes.....	2
Títol I. Disposicions generals i principis fonamentals.....	4
Capítol I. Disposicions generals.....	7
Capítol II. Dret a la identitat cultural.....	7
Capítol III. Dret d'accés a la cultura.....	8
Capítol IV. Dret de participació cultural.....	9
Capítol VI. Dret a l'educació i la formació artística	11
Capítol VII. Drets laborals i econòmics de les persones que treballen al sector cultural de Catalunya.....	12
Capítol I. Consideracions generals	14
Capítol II. Governança i cooperació del Sistema Cultural de Catalunya	16
Capítol III. Equipaments i xarxes o sistemes	18
Capítol I. Finançament públic.....	19
Capítol II. Mecenatge i patrocini.....	20
Capítol I. Informació i transparència.....	21
Capítol II. Digitalització.....	22
Títol VI. Mesures per garantir el compliment de la llei.....	22
Capítol I. Defensa dels drets culturals.....	22
Capítol II. Comitè de Protecció dels Drets Culturals.....	23
Disposicions addicionals, transitòries i derogatòries.....	24
Proposta de nova disposició addicional.....	25
Resum de criteris transversals aplicats	26

Esmenes al Projecte de Llei de drets culturals de Catalunya

Presentades per l'Associació Col·legial d'Escriptors de Catalunya (ACEC)

Nota introductòria i criteris de les esmenes

Per què l'ACEC presenta aquestes esmenes

L'ACEC valora positivament que el Projecte de llei reconegui la cultura com a dret fonamental i estableixi obligacions per als poders públics per garantir-ne l'accés i la participació de la ciutadania.

Tot i així, aquest Projecte de llei de drets culturals de Catalunya parteix d'una premissa que, tot i no formular-se mai explícitament, travessa tot l'articulat: la cultura hi apareix com un bé ja disponible —un patrimoni, una oferta, un conjunt d'expressions artístiques— que cal fer arribar a la ciutadania en condicions d'igualtat. És una premissa noble i necessària, però és, també, incompleta, perquè oblida que aquest bé no existeix abans que algú l'hagi escrit, imaginat o donat forma. La cultura no es crea sola. Algú la crea i en el nostre cas, algú l'escriu.

Aquesta absència no és un detall d'estil. Es tradueix en tres dèficits concrets, que és el que aquestes esmenes volen corregir:

Primer, un dèficit de reconeixement. La Llei dedica sis dels seus set capítols de drets a l'accés, la participació i el gaudi de la cultura, i només un —el darrer, el capítol VII— als drets de qui la crea. I fins i tot aquest capítol tracta els creadors com una categoria laboral genèrica, no com el subjecte que fa possible tot el que la resta de la Llei protegeix. Quan l'article 4 diu que la cultura catalana és “fruit de la creació pròpia”, ho diu de passada, sense subjecte, com si la creació fos un fenomen natural i no el treball —sovint precari, sovint mal remunerat— de persones concretes.

Segon, un dèficit de contingut material. Allà on la Llei sí que reconeix el dret a crear (article 13), el formula únicament com una llibertat: dret a crear sense censura, a expressar-se sense intimidació. És un dret necessari, però buit si no s'acompanya del dret a viure'n: a una remuneració equitativa, al respecte del dret moral, a no veure les pròpies obres explotades sense consentiment ni compensació. Una llibertat de crear sense garanties econòmiques és, per dir-ho amb les paraules del mateix preàmbul de la Llei, un dret “només teòric”.

Tercer, i potser el més greu, un dèficit de representació institucional. La Llei crea tot un entramat d'òrgans —la Taula de Participació Cultural, el Consell Nacional de la Cultura i de les Arts, el Comitè de Protecció dels Drets Culturals— per governar i vetllar pel compliment d'aquests drets. Però en cap d'ells no es garanteix, per llei, un sol seient reservat als creadors. La seva composició es remet a decrets futurs, a la discrecionalitat del Govern de torn, a un concepte difús de “societat civil” o “comunitat cultural” en què la veu professional dels escriptors es dilueix entre equipaments, entitats de gestió i patrocinadors. Es crea, en definitiva, una arquitectura de control i seguiment que parla en nom nostre sense que hàgim escollit qui hi parla.

Per això l'ACEC no presenta aquestes esmenes com una llista de greuges sectorials, sinó com una qüestió de coherència amb el mateix fonament que la Llei invoca: l'article 27 de la Declaració Universal dels Drets Humans, que el preàmbul cita amb detall, no reconeix només el dret de tothom a participar en la vida cultural, sinó també —en el seu apartat segon, silenciàt a la resta de l'articulat— el dret de qui crea a veure protegits els interessos morals i materials derivats de la seva obra. Una llei de drets culturals que oblida aquest segon apartat no és una llei incompleta per accident: és una llei que, sense voler-ho, parla de la cultura com si els seus autors no hi fossin.

Les esmenes que segueixen no demanen privilegis. Demanen que, allà on la Llei protegeix qui llegeix, escolta o gaudeix de la cultura, protegeixi amb la mateixa intensitat qui l'escriu.

Fonamentació tècnica

En termes tècnics, i com a desplegament del que s'acaba d'exposar, l'articulat parteix, de manera reiterada, d'una concepció de la cultura com a bé ja disponible — susceptible d'accés, gaudi i participació— sense atendre de manera equivalent el procés creatiu que la fa possible. Els drets de qui crea (autoria, remuneració, propietat intel·lectual, condicions d'exercici professional) hi apareixen com una categoria residual, situada al capítol VII del títol II, mentre que els drets de consum i participació ciutadana vertebran la resta de l'articulat i, sobretot, la totalitat de la governança del Sistema Cultural de Catalunya.

Aquesta asimetria té una conseqüència estructural: els òrgans de governança i participació que crea la Llei (Consell de la Mancomunitat Cultural, Taula de Participació Cultural, Consell Nacional de la Cultura i de les Arts, Comitè de Protecció dels Drets Culturals) es defineixen a partir de la representació de les administracions, els equipaments i, en el millor dels casos, d'una “comunitat cultural” indiferenciada, **sense preveure cap mecanisme de representació específica i garantida per a les persones creadores i les seves associacions professionals**. La creació literària, en particular, hi resta invisibilitzada respecte d'altres disciplines amb sectors d'intermediació més consolidats (audiovisual, arts escèniques).

Les esmenes que segueixen es fonamenten, per aquest ordre, en:

1. **Fonament normatiu directe:** l'article 27.2 de la Declaració Universal dels Drets Humans (DUDH 1948) i l'article 15.1.c) del Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals (PIDESC, 1966) reconeixen com a dret humà autònom la protecció dels interessos morals i materials derivats de la producció literària, científica o artística —dret que el mateix Projecte cita a la seva Exposició de motius (apartat III) però que no es tradueix en un desplegament equivalent a l'articulat. L'Observació general núm. 17 (2005) del Comitè DESC de l'ONU precisa que aquest dret exigeix mesures efectives de protecció, no només declaratives.
2. **Coherència sistemàtica:** cal que el reconeixement de drets de creació (capítol V i VII del títol II) tingui una traducció efectiva en la governança (títol III) i en el

finançament (títol IV), evitant que quedi com una declaració sense correlat institucional.

3. **Finalitat teleològica de la Llei:** si la cultura és, com afirma l'Exposició de motius, "el sistema nerviós de la societat", cal reconèixer que aquest sistema té una font —la creació— que la Llei ha de protegir amb la mateixa intensitat que en regula el consum.
4. **Pràctica administrativa comparada:** a títol corroboratiu, s'apunta com a referència el model de l'Estatut de l'Artista de l'Estat espanyol —desenvolupat pel Reial Decret-llei 26/2018, de 28 de desembre, de mesures urgents sobre la creació artística i la cinematografia, i pel Reial Decret-llei 5/2022, de 22 de març, de millora de les condicions laborals, fiscals i de Seguretat Social de les persones artistes—, o l'existència de drets de préstec públic remunerat en altres".

Es presenten a continuació les esmenes ordenades seguint l'estructura de la Llei, article per article. En els articles on no es considera necessària cap modificació substancial, es fa constar expressament amb una breu justificació, per deixar constància que s'ha revisat la totalitat de l'articulat.

Títol I. Disposicions generals i principis fonamentals

Esmena núm. 1

Àmbit: Exposició de motius, apartat II **Tipus:** D'addició

Text vigent (fragment): "[...] aquesta Llei concreta els drets culturals que es reconeixen a totes les persones que viuen i treballen a Catalunya, els quals són: el dret a la identitat cultural, el dret d'accés a la cultura, el dret de participació cultural, el dret a l'expressió, la creació i la difusió culturals, el dret a l'educació i la formació artística, i també els drets laborals i econòmics de les persones que treballen al sector cultural."

Text proposat (addició d'un paràgraf, abans de l'anterior): "Aquesta Llei parteix del reconeixement que la vida cultural que es vol protegir i universalitzar no preexisteix als seus creadors: és el resultat de l'activitat, sovint precària, de les persones que escriuen, componen, interpreten o donen forma a les obres literàries i artístiques. Per això, garantir l'accés i la participació culturals de la ciutadania exigeix, com a condició prèvia i no com a conseqüència accessòria, garantir la protecció dels interessos morals i materials de qui crea, en els termes de l'article 27.2 de la Declaració Universal dels Drets Humans."

Motivació: L'Exposició de motius desenvolupa amb detall (apartat III) el fonament de l'article 27 DUDH i l'article 15 PIDESC, però només en la seva vessant d'accés i participació (apartat primer d'ambdós preceptes), sense esmentar-ne el vessant

d'autoria (apartat segon). La incoherència és rellevant perquè precisament aquest apartat segon és el que dota de fonament autònom els drets reconeguts, més endavant, al capítol VII del títol II. Cal restituir l'equilibri des del mateix preàmbul.

Esmena núm. 2

Àmbit: Article 1.2 (Objecte i finalitat) **Tipus:** D'addició d'una nova lletra

Text vigent: L'article 1.2 enumera les finalitats de la Llei en les lletres a) a i), sense que cap d'elles es refereixi expressament a garantir les condicions d'exercici de l'activitat creadora com a finalitat pròpia (la lletra c només parla de "protecció dels drets laborals de les persones que treballen al sector cultural").

Text proposat: Afegir una nova lletra: "j) Garantir el reconeixement i la protecció efectiva dels drets d'autoria, de remuneració equitativa i de propietat intel·lectual de les persones creadores, com a condició necessària per a l'existència i la sostenibilitat del fet cultural."

Motivació: La lletra c vigent situa els drets de les persones creadores en la categoria genèrica de "persones que treballen al sector cultural", que en la pràctica engloba tota la cadena de valor (gestors, tècnics, personal d'equipaments). Els drets d'autoria i de propietat intel·lectual tenen una naturalesa jurídica pròpia i diferenciada (reconeguda al mateix article 27.2 DUDH i a l'article 15.1.c PIDESC com a dret autònom, no com a dret laboral), que mereix constar com a finalitat específica de la Llei i no diluir-se únicament als articles 17-19.

Esmena núm. 3

Àmbit: Article 3 (Principis inspiradors) **Tipus:** D'addició d'una nova lletra

Text vigent: L'article 3 recull deu principis inspiradors (lletres a a j), centrats en l'accés, la inclusió, la diversitat i el finançament, sense cap referència autònoma al reconeixement de la creació com a origen del fet cultural.

Text proposat: Afegir una nova lletra: "k) El reconeixement de la creació literària, artística i científica com a origen del fet cultural, i la garantia de les condicions materials, professionals i jurídiques necessàries perquè aquesta creació es pugui exercir amb dignitat i de manera sostenible."

Motivació: Els principis inspiradors vigents orienten l'actuació dels poders públics cap a l'accés i la no discriminació (lletres c, d), però cap no orienta l'actuació dels poders públics cap a la protecció de la creació com a tal. Introduir aquest principi dota de cobertura interpretativa transversal totes les esmenes posteriors relatives a governança i finançament.

Esmena núm. 4

Àmbit: Article 4 (La cultura catalana) **Tipus:** De modificació de l'apartat 4.1 i d'addició d'un nou apartat 4.5

Text vigent (4.1): “La cultura catalana és la formada pel conjunt de les diferents expressions culturals materials i immaterials [...] que s’han anat configurant [...] fruit de la creació pròpia i del diàleg intercultural [...]”

Text proposat (4.1, modificació): substituir “fruit de la creació pròpia” per “fruit de l’activitat de les persones creadores i del treball intel·lectual i artístic, així com del diàleg intercultural”.

Text proposat (nou 4.5): “El Govern ha de reconèixer i fer visible l’autoria concreta de les obres i les expressions que integren la cultura catalana, evitant-ne tractaments que la presentin com un patrimoni anònim o col·lectiu quan existeixen autors o autores identificables.”

Motivació: La redacció vigent de 4.1 tracta la creació com un “fruit” gairebé espontani de la col·lectivitat, sense subjecte. Aquesta formulació, encara que discursivament vàlida per descriure un patrimoni cultural ampli, resulta problemàtica si es trasllada, per coherència sistemàtica, a la resta de la Llei: normalitza un discurs on la cultura “es crea sola”. El nou apartat 4.5 recupera la distinció clàssica entre patrimoni cultural col·lectiu (de titularitat difusa) i obra individual (de titularitat identificada), que és la distinció bàsica de la qual parteix tot el dret d’autor.

Esmena núm. 5

Àmbit: Article 5 (La cultura comunitària i l’associacionisme cultural) **Tipus:** D’addició d’un nou apartat 5.4

Text vigent: L’article distingeix “cultura comunitària” (5.1) i “associacionisme cultural” (5.2), aquest darrer definit exclusivament com a activitat “sense ànim de lucre” i lligada a “la cultura tradicional” i “el patrimoni immaterial”.

Text proposat (nou 5.4): “Als efectes d’aquesta Llei, s’entén per associacionisme professional de la cultura el fenomen a través del qual les persones creadores, artistes i professionals s’associen per a la defensa dels seus drets, interessos i condicions d’exercici de la seva activitat. Aquest associacionisme professional és diferenciat del que es regula als apartats anteriors i té reconeguda una funció d’interlocució institucional pròpia, en els termes que estableixen els articles 17.1.g), 20 i 25 d’aquesta Llei.”

Motivació: L’article 5, tal com està redactat, únicament conceptualitza l’associacionisme en la seva vessant voluntària, no professional i no lucrativa (art. 5.2), que és un fenomen legítim però distint del que representen les associacions professionals de creadors i escriptors (com l’ACEC), amb funcions d’interlocució, negociació i defensa de drets professionals. Confondre’ls sota un mateix concepte legal

té conseqüències pràctiques: quan la Llei parla més endavant de “teixit associatiu” o “associacionisme” (arts. 5.3, 32), es corre el risc d'excloure'n implícitament les associacions professionals, que no encaixen en la definició de l'article 5.2. Aquesta distinció s'inspira en la que ja fa el mateix Projecte a l'article 17.1.g), que sí reconeix les “associacions i organitzacions sindicals” dels professionals, però sense connectar-la amb l'article 5. # Títol II. Drets culturals

Capítol I. Disposicions generals

Esmena núm. 6

Àmbit: Article 6 (Drets culturals) **Tipus:** D'addició d'un nou apartat 6.5

Text vigent: L'article 6.4 enumera sis drets culturals com a categories equivalents i intercanviables, sense establir cap relació de precedència o d'instrumentalitat entre ells.

Text proposat (nou 6.5): “El dret a l'expressió, la creació i la difusió culturals reconeguts a l'article 6.4, tenen naturalesa pròpia quan es refereixen a l'activitat professional dels creadors, que cal reconèixer de forma i autònoma i diferenciada de l'activitat no professional de la forma que es recull en aquesta llei.

Motivació: La col·locació sistemàtica actual (capítol V, entre el dret de participació i el dret a l'educació) i la redacció de l'article 11.f) —que absorbeix la “creació” com un mer vessant de la “participació”— tendeixen a diluir l'autonomia del dret a crear. Aquesta esmena és de caràcter interpretatiu i busca evitar aquesta subordinació implícita, sense alterar l'estructura de capítols del Projecte.

Capítol II. Dret a la identitat cultural

Esmena núm. 7

Àmbit: Article 7 (Del dret) **Tipus:** D'addició d'una nova lletra d)

Text vigent: Les lletres a) a c) reconeixen el dret a la identitat cultural en la vessant de lliure elecció, pràctica i coneixement de la cultura, sense esmentar el reconeixement de l'autoria com a component de la identitat cultural.

Text proposat: Afegir la lletra “d) Veure reconeguda la pròpia autoria com a component de la identitat cultural i professional, sense perjudici del dret a l'anonimat o al pseudònim quan la persona autora així ho vulgui.”

Motivació: El reconeixement de l'autoria (dret moral de paternitat, reconegut a l'article 14 del Text refós de la Llei de propietat intel·lectual, RDL 1/1996) és, per a les persones escriptores, un component essencial de la identitat cultural i professional. La

seva absència en aquest article, purament dedicat a la identitat “de qui rep” la cultura, n’és un exemple més de l’asimetria assenyalada a la nota introductòria.

(No es proposa esmena a l'article 8, sobre la garantia del dret a la identitat cultural: el seu contingut, centrat en la diversitat d'expressions i el diàleg intercultural, no presenta la mateixa asimetria i és compatible amb els interessos del sector creador.)

Capítol III. Dret d'accés a la cultura

Esmena núm. 8

Àmbit: Article 9 (Del dret) **Tipus:** D'addició d'un apartat final

Text vigent: L'article reconeix el dret d'accés a la cultura “per damunt de barreres [...] de qualsevol altra mena”, sense cap referència a la remuneració de les persones creadores per aquest accés quan es produeix mitjançant usos gratuïts o subvencionats (préstec bibliotecari, reproducció, digitalització pública).

Text proposat: Afegir: “L'exercici d'aquest dret d'accés, quan es faci per mitjà d'equipaments, xarxes o plataformes del Sistema Cultural de Catalunya, no pot suposar la supressió ni la minoració dels drets de remuneració que la normativa de propietat intel·lectual reconeix a les persones autores, en particular pel que fa al préstec públic i a la reproducció amb finalitats d'accés.”

Motivació: Els drets d'accés universal i gratuït (bàsicament, l'accés bibliotecari i els fons públics digitalitzats) es financen, en el marc de la Unió Europea, mitjançant la compensació als autors pel préstec públic (Directiva 2006/115/CE), un mecanisme sovint infrafinançat a Catalunya i que la Llei ni esmenta. En termes de coherència sistemàtica amb l'article 27.2 DUDH, el dret d'accés no es pot construir a costa del dret d'autor, sinó en equilibri amb aquest.

Esmena núm. 9

Àmbit: Article 10 (De les garanties) **Tipus:** D'addició d'una nova lletra n)

Text vigent: Les lletres a) a m) despleguen mesures de foment de l'accés (accessibilitat, plans, descomptes, mediació), sense cap menció a la compensació dels titulars de drets pels usos que aquestes mesures generen.

Text proposat: Afegir “n) Garantir, en el desplegament de les mesures anteriors, el finançament adequat de la compensació equitable que correspongui a les persones autores i altres titulars de drets de propietat intel·lectual per l'ús de les seves obres en el marc dels serveis i les activitats d'accés a la cultura.”

Motivació: Correlativa de l'esmena anterior; sense aquesta previsió expressa, les mesures de foment de l'accés (per exemple, la digitalització massiva de fons a l'article

10.d) es podrien desplegar sense preveure el finançament corresponent als drets d'autor, generant un dèficit estructural que ja pateixen sectors com el bibliotecari.

Capítol IV. Dret de participació cultural

Esmena núm. 10

Àmbit: Article 11 (Del dret) **Tipus:** De modificació de la lletra f) i addició d'una nova lletra g)

Text vigent (f): “Participar en els processos de governança de les entitats culturals de les quals formin part, i també de les institucions culturals a les quals pertanyin.”

Text proposat (modificació de f): “Participar en els processos de governança de les entitats culturals de les quals formin part, i també de les institucions culturals a les quals pertanyin, sens perjudici del dret específic de les persones creadores a participar, per mitjà de les seves associacions professionals, en la governança del Sistema Cultural de Catalunya en els termes que estableix el títol III d'aquesta Llei.”

Text proposat (nova lletra g): “g) Ser consultades, per mitjà de les seves associacions o organitzacions professionals representatives, amb caràcter previ a l'aprovació de plans, normes o programes que afectin de manera directa les condicions d'exercici de l'activitat creadora.”

Motivació: La lletra f) vigent reconeix un dret de participació “en les entitats de què es formi part”, és a dir, un dret intern i associatiu, però no estableix cap dret específic de participació institucional per a les persones creadores com a col·lectiu diferenciat en la governança pública del sistema cultural (que és, precisament, el dèficit estructural denunciat). La nova lletra g introdueix, en canvi, un dret de consulta preceptiva anàleg al que ja reconeixen altres normatives sectorials (per exemple, la consulta a agents socials en matèria laboral).

Esmena núm. 11

Àmbit: Article 12 (De la garantia) **Tipus:** De modificació de les lletres a) i b)

Text vigent (a): “[...] els integrants del Sistema Cultural de Catalunya han de disposar de consells socials o altres òrgans consultius, participats per representants de la societat civil, que reflecteixin la diversitat social de Catalunya [...].”

Text proposat (modificació de a): afegir, al final del paràgraf: “Aquests consells socials o òrgans consultius han de reservar, com a mínim, un terç dels seients a representants de les associacions professionals de creadors i artistes de l'àmbit d'especialització de l'equipament o entitat de què es tracti.”

Text vigent (b): “[...] les entitats públiques del Sistema Cultural de Catalunya han de destinar un percentatge del seu pressupost a impulsar i sostenir aquests programes [de creació col·lectiva o comissariat col·laboratiu].”

Text proposat (modificació de b): afegir: “Aquest percentatge s’ha de destinar a activitats de creació remunerades en condicions dignes i d’acord amb la normativa de propietat intel·lectual, sense que en cap cas es pugui articular com a treball no remunerat o merament voluntari de les persones creadores participants.”

Motivació: La redacció actual de la lletra a) parla de “societat civil” en genèric, terme que en la pràctica de la governança cultural sol quedar ocupat per entitats de gestió, associacions de públics o federacions d’equipaments, no per associacions professionals de creadors. Sense una reserva mínima expressa, l’experiència comparada (i la pràctica del Consell Social de la Cultura derogat per aquesta mateixa Llei, vegeu disposició derogatòria primera) mostra que aquesta representació queda diluïda o absent. Pel que fa a la lletra b), cal blindar que els “programes de creació col·lectiva” no esdevinguin, en la pràctica, una via de treball creatiu no remunerat emparada en la retòrica de la participació ciutadana. ## Capítol V. Dret a l’expressió, la creació i la difusió culturals

Esmena núm. 12

Àmbit: Article 13 (Del dret) **Tipus:** D’addició d’una nova lletra d)

Text vigent: Les lletres a) a c) reconeixen el dret a crear, comunicar i expressar-se lliurement, sense cap referència al dret a una remuneració equitativa derivada d’aquesta creació ni al dret moral sobre l’obra.

Text proposat: Afegir “d) Rebre una remuneració equitativa i proporcionada per l’explotació de les seves obres i creacions, i veure respectats els drets morals que hi són inherents, d’acord amb la normativa de propietat intel·lectual vigent i amb l’article 18 de la Directiva (UE) 2019/790.”

Motivació: Aquest és, probablement, l’article que millor il·lustra el biaix del Projecte: el “dret a la creació” es formula únicament en la seva dimensió de llibertat (dret a crear i difondre sense censura), que és necessària però no suficient. La Directiva (UE) 2019/790 sobre els drets d’autor i drets afins en el mercat únic digital –d’aplicació directa a l’ordenament espanyol des de la seva transposició– consagra el principi de remuneració adequada i proporcionada com a element estructural del dret d’autor contemporani. Sense aquesta dimensió econòmica, el “dret a crear” es converteix en una llibertat purament formal, buida de contingut material, exactament la crítica que el mateix preàmbul de la Llei (apartat I) formula respecte del dret d’accés quan és “només teòric”.

Esmena núm. 13

Àmbit: Article 14 (De la garantia) **Tipus:** D'addició d'un nou apartat 14.3

Text vigent: L'apartat 14.1 remet genèricament a “mesures de foment” i l'apartat 14.2 es limita a la imparcialitat en la cobertura de càrrecs directius i a la transparència del finançament governamental, sense preveure cap mesura de foment econòmic directe a la creació.

Text proposat (nou 14.3): “Correspon al departament competent en matèria de cultura, en el marc de les seves competències pressupostàries: a) Establir línies d'ajuts directes a la creació literària i artística individual, diferenciades de les destinades a equipaments i infraestructures; b) Promoure el reconeixement i, si escau, la implantació d'un dret de préstec públic remunerat en l'àmbit bibliotecari; c) Fomentar la contractació d'obra literària i artística original per part dels equipaments i mitjans de comunicació públics integrants del Sistema Cultural de Catalunya.”

Motivació: L'apartat 14.1, tal com està redactat, remet a “mesures de foment” sense cap concreció, cosa que en la pràctica legislativa sol traduir-se en desplegament reglamentari discrecional i, sovint, en absència de mesures efectives. Atesa la rellevància que la mateixa Exposició de motius (apartat III) atorga a l'article 15 del PIDESC i a l'Observació general núm. 17, que exigeixen “mesures efectives” (no merament programàtiques) de protecció dels interessos dels autors, es considera necessari concretar, com a mínim, tres línies d'actuació mínimes.

Capítol VI. Dret a l'educació i la formació artística

Esmena núm. 14

Àmbit: Article 16.1.a) (Consell Assessor dels Ensenyaments Artístics) **Tipus:** De modificació del punt a.5

Text vigent (a.5): “Correspon al Govern nomenar les persones que formen part del Consell Assessor dels Ensenyaments Artístics, així com la seva composició i funcions, a proposta de les persones titulars dels departaments competents en matèria d'educació i de cultura.”

Text proposat: afegir, al final: “En tot cas, la composició d'aquest Consell ha de garantir la presència d'un mínim d'una persona en representació de les associacions professionals de l'àmbit de la creació literària i d'una altra en representació de les associacions professionals dels altres àmbits artístics, a proposta de les entitats professionals més representatives de cada sector.”

Motivació: La composició d'aquest Consell es deixa totalment en mans de la potestat discrecional del Govern, sense cap garantia mínima de representació del sector creador, malgrat que és l'òrgan que ha de definir els continguts artístics del

currículum escolar –matèria en què l'experiència professional de qui crea és, per definició, rellevant.

Capítol VII. Drets laborals i econòmics de les persones que treballen al sector cultural de Catalunya

Esmena núm. 15

Àmbit: Article 17.1, lletres c) i f) **Tipus:** De modificació

Text vigent (c): “Veure respectats els drets de propietat intel·lectual dels quals són titulars, així com els seus drets d’imatge, d’acord amb l’ordenament jurídic vigent.”

Text proposat (modificació de c): “Veure respectats els drets de propietat intel·lectual dels quals són titulars, així com els seus drets d’imatge, d’acord amb l’ordenament jurídic vigent, i rebre’n una remuneració equitativa i proporcionada a l’explotació efectiva de la seva obra, sense que aquest dret sigui susceptible de renúncia anticipada.”

Text vigent (f): “Ser protegides i emparades davant l’impacte que el desenvolupament de noves tecnologies i de la intel·ligència artificial pugui tenir en els seus drets de propietat intel·lectual i d’imatge [...].”

Text proposat (modificació de f): afegir: “En particular, cap entitat integrant del Sistema Cultural de Catalunya no pot utilitzar obres literàries o artístiques per a l’entrenament de sistemes d’intel·ligència artificial sense el consentiment exprés i la remuneració corresponent de la persona autora, d’acord amb la normativa de propietat intel·lectual aplicable.”

Motivació: La lletra c) reconeix el dret de propietat intel·lectual de manera genèrica, però sense l’element de la remuneració equitativa i la irrenunciabilitat que és el que dota de contingut pràctic aquest dret enfront de pràctiques contractuals abusives (cessions “a preu zero” a canvi de visibilitat, habituals en el sector editorial). Quant a la lletra f), la seva formulació és excessivament genèrica (“ser protegides i emparades”) per a un risc molt concret –l’ús no consentit d’obres per entrenar models d’IA generativa– que exigeix una previsió específica i executable, no merament programàtica.

Esmena núm. 16

Àmbit: Article 18.1.b) (Garantia — contractació de persones creadores externes)

Tipus: De modificació del punt b.3

Text vigent (b.3): “En el supòsit que es prevegi la cessió de drets de propietat intel·lectual i d’imatge, aquesta cessió s’ha de limitar a les modalitats estrictament necessàries per realitzar l’objecte contractual i ser degudament remunerada, llevat que les parts estableixin altrament, de conformitat amb la normativa d’aplicació.”

Text proposat: suprimir l’incís final “llevat que les parts estableixin altrament” i substituir-lo per: “sense que aquesta previsió pugui ser exclosa ni minorada per pacte entre les parts quan una d’elles sigui una entitat integrant del Sistema Cultural de Catalunya que rebi finançament públic.”

Motivació: L’incís vigent “llevat que les parts estableixin altrament” buida de contingut protector tota la previsió: permet, per pacte, que la cessió de drets es faci de manera il·limitada i sense remuneració, precisament el que la primera part de la frase pretenia evitar. Tractant-se d’entitats que reben finançament públic (i, per tant, subjectes als principis de l’article 3.h i de l’article 17 d’aquesta mateixa Llei), no és coherent que puguin eludir contractualment la protecció que la mateixa Llei els imposa.

Esmena núm. 17

Àmbit: Article 18.1.e) (Cens de persones artistes i professionals) **Tipus:** D’addició

Text vigent: “Vetllar pel manteniment i actualització del cens de persones artistes i professionals de la cultura.”

Text proposat: afegir: “Aquest cens s’ha d’elaborar i actualitzar amb la participació de les associacions professionals representatives de cada sector de la creació, i ha de servir, a més de finalitats estadístiques, com a instrument de legitimació per a la interlocució d’aquestes persones i de les seves associacions amb les administracions públiques.”

Motivació: El cens, tal com es formula, sembla concebut únicament amb finalitat estadística/administrativa (probablement lligat a l’Observatori de la Cultura, article 42). Se’n proposa ampliar la funció perquè serveixi també per objectivar la interlocució institucional, evitant que la identificació dels “agents de la comunitat cultural” (article 27) quedi a la discrecionalitat de l’Administració.

Esmena núm. 18

Àmbit: Article 19 (Obligacions) **Tipus:** D’addició

Text vigent: “Els organismes competents han de garantir el compliment d’aquests drets mitjançant la inspecció de treball i mesures de foment.”

Text proposat: afegir: “Les associacions professionals representatives de les persones creadores i artistes tenen reconeguda legitimació per posar en coneixement de la inspecció de treball i del Comitè de Protecció dels Drets Culturals els incompliments que detectin en l’aplicació d’aquest capítol.”

Motivació: L’article, en la seva redacció actual, únicament preveu mecanismes públics d’ofici (inspecció de treball) sense reconèixer cap via activa d’impuls per part de les organitzacions professionals, malgrat que l’article 17.1.g) ja reconeix el paper d’aquestes associacions com a interlocutores. Es tracta de fer efectiva aquesta interlocució també en la vessant de control del compliment. # Títol III. Sistema cultural de Catalunya.

Capítol I. Consideracions generals

Esmena núm. 19

Àmbit: Article 20.3 (Definició i composició — àmbit privat) **Tipus:** De modificació de la lletra b)

Text vigent (b): “Les entitats articuladores dels diferents sectors culturals que reben suport públic.”

Text proposat: “Les entitats articuladores dels diferents sectors culturals que reben suport públic, incloent-hi expressament les associacions professionals de creadors, artistes i altres professionals de la cultura, amb independència que rebin o no suport públic directe.”

Motivació: La redacció vigent condiona la integració de les “entitats articuladores” al fet de rebre suport públic, cosa que podria excloure associacions professionals de creadors que no en reben (moltes federacions i col·legis professionals del sector es financen majoritàriament amb quotes). Atès que aquestes associacions són, precisament, les cridades a exercir la interlocució en nom dels creadors (art. 17.1.g), cal garantir-ne la integració en el Sistema Cultural amb independència del seu finançament.

Esmena núm. 20

Àmbit: Article 20.4 (Registre d’entitats i empreses privades) **Tipus:** D’addició

Text vigent: “Es crea un registre d’entitats i empreses privades que formen part del Sistema Cultural de Catalunya adscrit al departament competent en matèria de cultura. Aquest registre ha de ser interoperable.”

Text proposat: afegir: “La inscripció en aquest registre de les associacions professionals de creadors i artistes reconegudes com a més representatives del seu

sector té efectes de legitimació activa per a la seva participació en els òrgans de governança i consulta que preveu el capítol II d'aquest títol.”

Motivació: Aquesta esmena connecta el registre (merament declaratiu en la redacció actual) amb els drets de participació institucional que es reclamen a les esmenes següents (Taula de Participació Cultural, CoNCA), evitant que la legitimació per a la interlocució quedi indeterminada.

Esmena núm. 21

Àmbit: Article 21.3 (Finalitat) **Tipus:** De modificació

Text vigent: “[...] cada entitat pública o privada ha de promoure el desenvolupament de les activitats i els serveis culturals propis amb l'objectiu primordial de garantir l'exercici dels drets culturals en condicions de llibertat, igualtat, no-discriminació, universalitat i transparència [...].”

Text proposat: afegir, al final: “i amb l'objectiu, igualment primordial, de garantir condicions dignes i sostenibles per a l'exercici de l'activitat de creació de les persones creadores i artistes que hi intervinguin.”

Motivació: L'objectiu que fixa aquest article per al conjunt del Sistema Cultural es formula exclusivament en clau de drets de la ciutadania receptora (“condicions de llibertat, igualtat... per a l'exercici dels drets culturals”), sense esmentar la creació. Es proposa equiparar-ne l'estatus.

Esmena núm. 22

Àmbit: Article 22.1 (Obligacions d'entitats i equipaments privats) **Tipus:** De modificació de la lletra a)

Text vigent (a): “L'elaboració i la implementació de plans que promoguin i garanteixin els drets culturals.”

Text proposat: afegir: “, els quals s'han d'elaborar prèvia consulta a les associacions professionals de creadors i artistes de l'àmbit d'especialització de l'entitat o equipament.”

Motivació: Correlativa a l'esmena núm. 10 (nova lletra g de l'article 11): sense aquesta previsió, l'obligació de “promoure i garantir els drets culturals” es podria complir per part dels equipaments sense cap consulta al sector creador, malgrat que aquest sector és qui millor coneix les condicions reals d'exercici de la creació en el seu àmbit.

Capítol II. Governança i cooperació del Sistema Cultural de Catalunya

Esmena núm. 23

Àmbit: Article 23 (Governança i cooperació) **Tipus:** De modificació

Text vigent: “[...] Aquesta cooperació s’ha de fer efectiva mitjançant el Consell de la Mancomunitat Cultural de Catalunya, la Taula de Participació Cultural i el Consell Nacional de la Cultura i de les Arts.”

Text proposat: afegir, al final: “En tots tres òrgans s’ha de garantir una representació diferenciada i suficient de les persones creadores i les seves associacions professionals, en els termes que estableixen els articles 25 i 26 d’aquesta Llei, sens perjudici de la representació que correspongui a les administracions públiques, als equipaments i a la resta d’agents de la comunitat cultural.”

Motivació: Aquest article és la porta d’entrada sistemàtica a tota la governança del Sistema Cultural; introduir-hi ja el principi de representació diferenciada de la creació dota de coherència interpretativa la resta d’articles del capítol, especialment els articles 25 i 26 que es desenvolupen tot seguit.

(No es proposa esmena a l’article 24, relatiu al Consell de la Mancomunitat Cultural de Catalunya: aquest òrgan té una funció estrictament de coordinació interadministrativa —Generalitat i ens locals— i no és, per la seva naturalesa, l’espai on correspon articular la representació del sector creador, que es reclama més aviat als articles 25 i 26.)

Esmena núm. 24

Àmbit: Article 25 (Taula de Participació Cultural) **Tipus:** De modificació dels apartats 25.2.c) i 25.3

Text vigent (25.2.c): “Recollir la diversitat de veus dels àmbits de la cultura, amb una atenció especial a les que són menys presents als sectors institucionalitzats.”

Text vigent (25.3): “La composició, les funcions i el funcionament de la Taula de Participació Cultural s’han de determinar per decret del govern. En la composició d’aquest òrgan s’ha de garantir la presència paritària de dones i homes.”

Text proposat (modificació de 25.3): “La composició, les funcions i el funcionament de la Taula de Participació Cultural s’han de determinar per decret del govern, que ha de garantir, com a mínim: a) la presència paritària de dones i homes; b) una reserva no inferior a un terç dels membres per a representants de les associacions professionals de creadors i artistes, amb representació específica del sector de la creació literària; c) que aquesta representació s’articuli de manera diferenciada de la de les entitats de gestió, els equipaments i les administracions públiques, per evitar-ne la dilució.”

Motivació: Aquest és, juntament amb l'esmena relativa al CoNCA, el punt més rellevant d'aquestes esmenes. La redacció vigent remet la composició íntegra d'aquest òrgan —creat expressament com “de participació social”— a un decret del Govern, sense cap garantia legal mínima més enllà de la paritat de gènere. Aquesta remissió en blanc permet, en la pràctica, que la Taula es configuri majoritàriament amb representació d'equipaments, entitats de gestió col·lectiva o federacions de consum cultural, deixant les associacions professionals de creadors —i, en especial, les de l'àmbit literari, sense un sector d'intermediació tan consolidat com l'audiovisual o les arts escèniques— sense una veu garantida. Introduir una reserva mínima per llei (no per decret, subjecte a modificació discrecional del Govern de torn) és l'única manera de blindar aquesta representació.

Esmena núm. 25

Àmbit: Article 26 (Consell Nacional de la Cultura i de les Arts) **Tipus:** De modificació

Text vigent: “D'acord amb les funcions que té assignades segons la llei que el regula, el Consell Nacional de la Cultura i de les Arts ha d'assessorar el Govern de la Generalitat en relació amb el compliment d'aquesta Llei i establir els mecanismes d'avaluació.”

Text proposat: afegir: “En l'exercici d'aquesta funció, el CoNCA ha de garantir la incorporació, en la seva composició o mitjançant comissions específiques de treball, de persones representants de les associacions professionals de creadors de cada disciplina, i els informes d'avaluació i seguiment que elabori en compliment de l'article 46 han d'incloure indicadors específics sobre les condicions socioeconòmiques de la creació literària i artística, no únicament sobre l'oferta, el consum i la participació cultural.”

Motivació: El Projecte remet a la llei reguladora del CoNCA (Llei 6/2008), aprovada abans que aquesta problemàtica fos objecte d'atenció legislativa específica. Atès que aquesta Llei li assigna noves funcions d'assessorament i avaluació (art. 26) i d'informe anual (art. 46) sobre el “compliment de la Llei” —que inclou el capítol VII, relatiu als drets laborals i econòmics de creadors—, cal que aquest seguiment i avaluació abastin també, expressament, els indicadors de condicions de creació, i no només els d'accés i consum, que són els que històricament ha prioritzat l'Observatori de la Cultura.

Esmena núm. 26

Àmbit: Article 27 (La comunitat cultural de Catalunya) **Tipus:** D'addició d'un nou apartat 27.4

Text vigent: L'article defineix la "comunitat cultural" com una "pluralitat de persones, entitats, empreses i col·lectius de tota mena" (27.1), sense distingir-hi el sector professional creador.

Text proposat (nou 27.4): "Dins la comunitat cultural de Catalunya, es distingeix el sector professional de la creació, format per les persones que exerceixen de manera professional l'activitat de creació literària, artística o científica i les seves associacions representatives, que té reconeguts interessos propis, no necessàriament coincidents amb els de la resta d'agents de la comunitat cultural, i als quals correspon una interlocució diferenciada en els termes que estableix aquesta Llei."

Motivació: El concepte de "comunitat cultural", tal com es defineix, és intencionadament ampli i inclou "persones, entitats, empreses i col·lectius de tota mena" —des de públics fins a patrocinadors. Aquesta amplitud, positiva a efectes descriptius, resulta problemàtica quan la Llei l'invoca com a subjecte de participació (art. 27.2, art. 23), perquè dissol la veu específica del sector creador en un magma indiferenciat en què els interessos dels creadors (remuneració, condicions d'exercici) poden entrar en tensió amb els d'altres agents (equipaments, intermediaris, patrocinadors). Cal, doncs, una clàusula de distinció expressa, sense que això impliqui excloure els creadors de la comunitat cultural en sentit ampli.

Capítol III. Equipaments i xarxes o sistemes

(No es proposa esmena substancial als articles 28, 29 i 31, de caràcter estrictament organitzatiu sobre la tipologia i el règim jurídic dels equipaments, que no presenten el biaix analitzat en aquestes esmenes.)

Esmena núm. 27

Àmbit: Article 30 (Pla d'equipaments i serveis culturals de Catalunya, PESCCat)

Tipus: D'addició

Text vigent: L'article encarrega a la Generalitat elaborar un pla d'equipaments orientat a "l'equilibri territorial, les noves demandes socials i les noves formes d'accedir als continguts", sense cap referència a la dotació de recursos destinats a la creació.

Text proposat: afegir, al final: "El PESCCat ha d'incloure, com a component diferenciats, una previsió de recursos i espais destinats específicament a la creació (residències, espais d'assaig i de treball, beques associades a equipaments), i no únicament a la programació, la difusió i l'exhibició."

Motivació: Els plans d'equipaments culturals tendeixen a prioritzar espais de programació i exhibició (auditoris, sales, biblioteques d'accés públic) en detriment d'espais de creació (residències d'escriptura, tallers). Introduir aquesta previsió a l'article que regula la planificació general n'assegura la consideració des de l'origen, no com una addició posterior.

(No es proposa esmena a l'article 32, sobre la xarxa d'equipaments de proximitat: la seva orientació a la xarxa d'ateneus i iniciatives locals és complementària, i no contradictòria, amb les esmenes anteriors.) # Títol IV. Finançament del sistema cultural de Catalunya.

Capítol I. Finançament públic

Esmena núm. 28

Àmbit: Article 33.1 (Dotació pressupostària) **Tipus:** D'addició

Text vigent: “[...] el total de crèdits recollits al pressupost de despeses destinat al departament competent en matèria de cultura ha de ser suficient, i no pot ser inferior al 2 % del pressupost de la Generalitat de Catalunya.”

Text proposat: afegir: “D’aquest percentatge mínim, s’ha de destinar una part diferenciada i identificable, no inferior al 10 % d’aquest 2% a línies d’ajuts directes a la creació individual, en els termes de l’article 14.3 d’aquesta Llei, sense que aquesta previsió pugui ser absorbida per la despesa en equipaments, infraestructures o programació.”

Motivació: El compromís del 2 % és, en si mateix, positiu, però la seva formulació genèrica permet que la totalitat d’aquest pressupost es destini a manteniment d’equipaments i programació, sense arribar mai a la creació individual. L’experiència pressupostària comparada mostra que, sense una reserva mínima diferenciada, els ajuts directes a la creació tendeixen a ser la partida residual i la primera afectada en escenaris de contenció pressupostària.

Esmena núm. 29

Àmbit: Article 34.1 (Finançament públic — mecanismes) **Tipus:** De modificació de la lletra b)

Text vigent (b): “L’establiment d’altres instruments de foment, com per exemple la difusió, els premis, la formació o l’intercanvi de bones pràctiques.”

Text proposat: afegir a la llista: “les beques i ajuts a la creació individual, les residències artístiques i literàries, i el desplegament d’un dret de préstec públic remunerat.”

Motivació: La llista exemplificativa vigent (difusió, premis, formació) omet els instruments de foment més directament vinculats a la creació (beques, residències, préstec públic), reiterant el patró general del Projecte. S’hi afegeixen expressament

per evitar que quedin fora de l'àmbit dels "instruments de foment" reconeguts per la Llei.

Capítol II. Mecenatge i patrocini

Esmena núm. 30

Àmbit: Article 35 (Mecenatge i patrocini culturals) **Tipus:** De modificació de la lletra a)

Text vigent (a): "Ha d'afavorir el coneixement i la difusió del mecenatge i el patrocini culturals, amb polítiques que afavoreixin el finançament i la participació de la societat civil en una oferta cultural més diversa, oberta i accessible."

Text proposat: afegir, al final: ", incloent-hi expressament el mecenatge dirigit a la creació individual de persones autors i artistes, i no únicament a institucions, equipaments o projectes col·lectius."

Motivació: La formulació vigent, centrada en "una oferta cultural més diversa, oberta i accessible", torna a situar el mecenatge en clau de consum. Cal fer explícit que el mecenatge també pot —i ha de poder— dirigir-se a finançar la creació individual (beques privades, borses de creació), no només projectes institucionals o d'exhibició.

Esmena núm. 31 — **ESMENA D'ESPECIAL RELLEVÀNCIA**

Àmbit: Article 38.2, lletra i) (Modalitats ordinàries de mecenatge) **Tipus:** De supressió

Text vigent: L'article 38.2 enumera les modalitats de mecenatge admeses, entre les quals la lletra i): "Transmissió gratuïta dels drets d'explotació de propietat intel·lectual i drets de propietat industrial."

Text proposat: Suprimir la lletra i) de l'article 38.2. Alternativament, si es considera necessari mantenir-la, afegir-hi: "sempre que aquesta transmissió gratuïta la faci la persona titular originària dels drets de manera lliure i voluntària, i mai com a condició, expressa o tàcita, per accedir a ajuts, subvencions, contractacions o altres beneficis del Sistema Cultural de Catalunya."

Motivació: Aquesta és, a criteri de l'ACEC, la disposició més problemàtica de tot el Projecte des de la perspectiva dels drets de creació. En qualificar la cessió gratuïta de drets de propietat intel·lectual com una modalitat legítima de "mecenatge cultural" —concepte que la Llei tracta de manera encomiàstica com a font de finançament a fomentar (art. 35-37)—, la norma normalitza i dona cobertura institucional a una pràctica que, en el sector editorial i creatiu, constitueix precisament un dels principals

mecanismes d'explotació de les persones autores: la cessió de drets sense contraprestació, sovint no del tot lliure sinó condicionada de facto per la posició de força de l'editor, el productor o la institució receptora. Situar-ho sistemàticament al costat de donacions, llegats o condonacions de deute (lletres a, c, g del mateix apartat) equipara conceptualment el patrimoni d'un mecenes amb l'obra d'un creador, malgrat que aquesta darrera és, per a moltes persones autores, el seu únic mitjà de vida i està protegida per l'article 27.2 DUDH com a dret humà autònom, no com un actiu patrimonial disponible per a la donació caritativa. Es tracta d'una disposició que xoca frontalment amb l'esperit protector que exhibeixen els articles 17 i 18 d'aquesta mateixa Llei, i que, com a mínim, hauria d'excloure's quan qui cedeix els drets és la persona autora originària (i no, per exemple, una entitat de gestió o un hereu que decideix lliurement donar drets ja adquirits).

(No es proposa esmena a l'article 36, sobre entitats beneficiàries, ni als articles 37, 39 i 40, sobre activitats prioritàries, micromecenatge i patrocini: la seva problemàtica queda resolta, en allò substancial, amb les esmenes 30 i 31.) # Títol V. Sistema integral d'informació cultural.

Capítol I. Informació i transparència

(No es proposa esmena a l'article 41, sobre difusió de l'oferta cultural: el seu contingut és de naturalesa merament informativa i no incideix en la problemàtica analitzada.)

Esmena núm. 32

Àmbit: Article 42 (Observatori de la Cultura) **Tipus:** De modificació de l'apartat 42.1

Text vigent: “Es crea l'Observatori de la Cultura per recollir, elaborar i posar a l'abast de la ciutadania les dades sobre la vida cultural catalana, i especialment sobre els drets recollits en aquesta Llei, els recursos públics, i l'avaluació dels impactes i el retorn social produïts.”

Text proposat: afegir, al final: “Entre aquestes dades, l'Observatori ha d'incloure, amb caràcter estructural i no ocasional, indicadors sobre les condicions socioeconòmiques de les persones creadores i artistes: nivells de renda derivada de la creació, intermitència dels ingressos, bretxa de gènere en la remuneració i l'accés a ajuts, i grau de cessió de drets de propietat intel·lectual en la contractació del sector.”

Motivació: L'apartat 42.2 ja preveu que l'Observatori s'ha d'ocupar d'àmbits “que no puguin aportar prou informació”, com les pràctiques populars i informals, però no esmenta, en cap moment, les condicions materials de la creació professional, que és una de les mancances de dades més assenyalades pel sector (a diferència de les dades d'oferta, consum i participació, molt més consolidades). Sense aquesta previsió expressa, l'Observatori corre el risc de reproduir el mateix biaix de tota la Llei.

Capítol II. Digitalització

Esmena núm. 33

Àmbit: Article 44, lletra c) (Accés virtual a la cultura) **Tipus:** De modificació

Text vigent (c): “Facilitar l’ús de les plataformes digitals públiques per distribuir continguts culturals de tercers amb ple respecte als drets de propietat intel·lectual.”

Text proposat: afegir: “, la qual cosa inclou, en tot cas, la remuneració efectiva de les persones autores pels usos que se’n facin mitjançant aquestes plataformes, en els termes de l’article 9 d’aquesta Llei.”

Motivació: Aquesta lletra ja conté una clàusula general de respecte als drets de propietat intel·lectual, però convé connectar-la expressament amb la remuneració efectiva (i no merament amb el respecte formal del dret moral o de no-plagi), per coherència amb les esmenes 8 i 9 relatives a l’article 9 i 10.

Títol VI. Mesures per garantir el compliment de la llei

Capítol I. Defensa dels drets culturals

(No es proposa esmena a l’article 45, sobre el Síndic de Greuges: les seves atribucions es regulen per la seva pròpia llei reguladora i l’Estatut d’autonomia, i no és l’espai adequat per introduir-hi previsions sectorials sobre creació.)

Esmena núm. 34

Àmbit: Article 46 (El Consell Nacional de la Cultura i de les Arts — informe anual)

Tipus: De modificació

Text vigent: “[...] s’encarrega d’emetre un informe anual que doni compte del compliment d’aquesta Llei i, en concret, fa el seguiment i l’avaluació del que estableix aquesta Llei.”

Text proposat: afegir: “Aquest informe anual ha d’incloure, com a apartat diferenciats, el grau de compliment específic del capítol VII del títol II (drets laborals i econòmics de les persones que treballen en l’àmbit creatiu professional), amb les dades que li faciliti l’Observatori de la Cultura d’acord amb l’article 42.”

Motivació: Correlativa de les esmenes 25 i 32: si no s’exigeix que l’informe anual desagregui el compliment del capítol relatiu als drets de creadors, aquest capítol —el més feble en garanties efectives de tot el Projecte— pot quedar diluït en una valoració general i favorable del compliment global de la Llei.

Capítol II. Comitè de Protecció dels Drets Culturals

Esmena núm. 35 — **ESMENA D'ESPECIAL RELLEVÀNCIA**

Àmbit: Article 47.3 i 47.4 (Composició i nomenament) **Tipus:** De modificació

Text vigent (47.3): “El Comitè està format per cinc persones expertes en l’objecte i la pràctica d’aquesta Llei.”

Text vigent (47.4): “Correspon al Govern nomenar, a proposta de la persona titular del departament competent en matèria de cultura, les persones que componen el Comitè de Protecció dels Drets Culturals [...].”

Text proposat (modificació de 47.3): “El Comitè està format per cinc persones expertes en l’objecte i la pràctica d’aquesta Llei, entre les quals, com a mínim, una ha de tenir experiència acreditada en l’exercici professional de la creació literària o artística, a proposta de les associacions professionals de creadors més representatives.”

Text proposat (modificació de 47.4): afegir: “Pel que fa a la persona a què es refereix l’incís final de l’apartat 47.3, el departament competent en matèria de cultura n’ha de sol·licitar una terna a les associacions professionals de creadors més representatives, d’entre la qual el Govern n’ha de designar una.”

Motivació: El Comitè de Protecció dels Drets Culturals és l’òrgan de garantia per excel·lència de la Llei (títol VI), amb funcions que inclouen “atendre les queixes sobre els incompliments dels drets culturals” (art. 48.d), entre els quals els drets laborals i econòmics dels creadors (capítol VII del títol II). Nomenar-ne la totalitat dels membres a proposta exclusiva del departament, sense cap garantia de perfil professional creador, comporta el risc que un òrgan cridat a vetllar pel compliment dels drets dels creadors no compti amb cap persona amb experiència directa en l’exercici d’aquesta activitat. Es proposa un mecanisme de terna a proposta de les associacions professionals, que preserva la potestat de nomenament del Govern (que tria d’entre la terna) alhora que en garanteix la idoneïtat i la vinculació amb el sector.

Esmena núm. 36

Àmbit: Article 48 (Funcions) **Tipus:** De modificació de la lletra d)

Text vigent (d): “Atendre les queixes sobre els incompliments dels drets culturals i lingüístics connexos, i efectuar recomanacions de conducta sobre aquestes qüestions, o bé iniciar el tràmit que correspongui.”

Text proposat: afegir: “Quan la queixa es refereixi a l’incompliment dels drets reconeguts al capítol VII del títol II (drets laborals i econòmics de les persones creadores), el Comitè ha de donar audiència preceptiva a l’associació professional representativa del sector afectat amb caràcter previ a l’emissió de la recomanació.”

Motivació: Correlativa de l’esmena anterior: garanteix que, en l’exercici concret de la funció de tutela, les associacions professionals tinguin un paper actiu i no merament passiu (com a possibles denunciants, segons l’esmena núm. 18 a l’article 19).

(No es proposa esmena a l’article 49, sobre la relació amb el Síndic de Greuges: és una previsió estrictament de coordinació interinstitucional.)

Disposicions addicionals, transitòries i derogatòries

(No es proposa esmena a les disposicions addicionals segona, tercera i quarta, ni a les disposicions transitòries primera, segona i quarta, ni a la disposició derogatòria segona i a la disposició final, de caràcter estrictament procedimental o de calendari d’aplicació, i coherents amb la resta d’esmenes proposades una vegada aquestes s’incorporin a l’articulat de referència.)

Esmena núm. 37

Àmbit: Disposició addicional primera (Recursos econòmics) **Tipus:** De modificació

Text vigent: “[...] la Llei de pressupostos destinarà el 2% del pressupost corresponent a la despesa no financera i no finalista, al finançament públic de la cultura i els drets culturals [...]”

Text proposat: afegir: “, d’acord amb la distribució mínima que estableix l’article 33.1 d’aquesta Llei quant a la reserva destinada a la creació individual.”

Motivació: Correlativa de l’esmena núm. 28: cal que la disposició pressupostària de caràcter més operatiu (la que efectivament vincula les lleis de pressupostos anuals) reculli també la reserva mínima a favor de la creació individual, i no només l’article 33, de caràcter més programàtic.

Esmena núm. 38

Àmbit: Disposició addicional tercera (Guia per als equipaments) **Tipus:** De modificació

Text vigent: “El Govern ha d’aprovar, en el termini de vuit mesos des de l’aprovació d’aquesta Llei, una guia perquè els equipaments puguin elaborar i implantar les actuacions a què fan referència els articles 10 i 22.”

Text proposat: afegir: “Aquesta guia s’ha d’elaborar amb la participació de les associacions professionals de creadors i artistes en tot allò que afecti les actuacions previstes a l’article 22.1.”

Motivació: Correlativa de l’esmena núm. 22.

Esmena núm. 39

Àmbit: Disposició derogatòria primera **Tipus:** Sense esmena, amb observació

Text vigent: “Derogar el Decret 149/2014, de 18 de novembre, del Consell Social de la Cultura de Catalunya.”

Observació: No es proposa esmena a aquesta derogació, que és coherent amb la creació dels nous òrgans de governança. S’assenyala, tanmateix, que la substitució d’aquest Consell Social per la Taula de Participació Cultural i el CoNCA fa que sigui encara més rellevant que aquests nous òrgans —a diferència, si escau, del Consell Social derogat— incorporin des de l’origen una representació garantida del sector creador, tal com es proposa a les esmenes núm. 24 i 25.

Proposta de nova disposició addicional

Esmena núm. 40 — ESMENA D’ADDICIÓ D’UNA NOVA DISPOSICIÓ ADDICIONAL CINQUENA

Àmbit: Nova disposició addicional cinquena **Tipus:** D’addició

Text proposat: “Disposició addicional cinquena. Estatut de la persona creadora. En el termini de divuit mesos des de l’entrada en vigor d’aquesta Llei, el Govern ha de presentar al Parlament un projecte de llei o, si escau, una proposta normativa de rang adequat, per regular un estatut de la persona creadora que desplegui, en l’àmbit de les competències de la Generalitat de Catalunya, els drets reconeguts al capítol VII del títol II d’aquesta Llei, amb especial atenció al règim de la intermitència dels ingressos, la protecció social específica, el dret de préstec públic remunerat i les garanties davant la cessió de drets de propietat intel·lectual.”

Motivació: Aquesta disposició recull, de manera sistemàtica, el conjunt de mesures disperses proposades en aquestes esmenes (articles 14, 17, 18, 33, 34, 38) i les projecta cap a un desplegament normatiu futur més complet, seguint el model d’altres ordenaments (com l’Estatut de l’artista aprovat a l’Estat francès o els treballs en curs en l’àmbit estatal espanyol), adaptat a l’àmbit competencial de la Generalitat de Catalunya.

Resum de criteris transversals aplicats

A tall de síntesi, les quaranta esmenes anteriors respon a quatre línies d'actuació coherents entre si:

1. **Reequilibrar el preàmbul i els principis (esmenes 1-5)**, perquè la creació es reconegui com a origen del fet cultural i no com un “fruit” sense subjecte.
2. **Dotar de contingut material el dret a la creació (esmenes 6, 8, 9, 12, 13, 15, 16, 17, 33)**, incorporant-hi remuneració equitativa, dret moral i garanties davant la intel·ligència artificial, en comptes de limitar-lo a una llibertat merament formal.
3. **Garantir la representació institucional del sector creador (esmenes 10, 11, 14, 19-27, 35, 36)**, especialment a la Taula de Participació Cultural, al CoNCA i al Comitè de Protecció dels Drets Culturals, mitjançant reserves mínimes fixades per llei i no per decret discrecional.
4. **Assegurar el finançament específic i diferenciat de la creació (esmenes 28-31, 37, 40)**, incloent-hi la supressió d'una disposició —l'article 38.2.i— que normalitza la cessió gratuïta de drets d'autor sota l'aparença de mecenatge cultural.

L'ACEC queda a disposició de la Ponència per ampliar, matisar o defensar oralment qualsevol d'aquestes esmenes en el tràmit parlamentari corresponent.